

Verslag concept

Commissie Leefomgeving

Datum commissievergadering	:	22 januari 2024
Commissievoorzitter	:	T. van Wijnen
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / boheemenm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	T. van Wijnen
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Leden van de commissie	:	BBB dhr. P. Teeuwen, dhr. M. Becker VVD dhr. B. de Wit GroenLinks P. Laport, N. van der Waart D66 dhr. E. Kanik, dhr. W. van der Heijden PvdA dhr. A. Karar, dhr. T. Wagelaar JA21 dhr. D. Van den Berg CDA mw. R. Engels FvD dhr. J. Dessing, mw. C. Middelkoop PvdD mw. M. van Aesch, dhr. M. Hanou PVV dhr. R. van Tiggelen SP mw. H. Bouhlel-Lascaris, dhr. M. Dijkse CU dhr. M. Klein, mw. Y. Buit 50PLUS dhr. H. Stulemeijer, dhr. S. Faassen Volt mw. J. Schneemann, mw. B. van den Bogaerde
Gedeputeerden	:	R. Kocken (GroenLinks), dhr. J. Olthof (PvdA)
Afwezig:	:	-
		<i>(Met bericht van verhindering)</i>
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

5

0.a BOT-overleg actualisatie Actieprogramma Klimaat

0.b Technische briefing proces MER-proces en vergunningverlening

1 Opening en mededelingen

2 Inspreekhalfuur

10 3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen en Strategische Agenda

4 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)

5 B-agenda Klimaat en Energie

5.a C- naar B-agenderingsverzoek Partij voor de Dieren Forteiland Pampus (van B-agenda Ruimte 20-11-2023)

Pagina 2

- 15 5.b C- naar B-agenderingsverzoek JA21 Aanwijzing stimuleringsgebieden Zon
  - 5.b.1 Aanwijzing stimuleringsgebied Zon Hoofdweg te Haarlemmermeer (van C-agenda commissie Ruimte 11-09-2023)
  - 5.b.2 Aanwijzing stimuleringsgebied Zon Vijfhuizerweg te Hoofddorp (van C-agenda commissie Ruimte 11-09-2023)
- 20 6 Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)
  - 7 Sluiting

1 Opening en mededelingen

25 De **voorzitter** opent de vergadering om 20.15 uur.

Mededelingen

- Ten eerste is er een werkbezoek aan Liander op maandag 29 januari 2024. Aanmelden is nog mogelijk tot dinsdagmorgen 23 januari 2024. Er is al een aanzienlijk aantal
30 aanmeldingen, maar er is nog ruimte voor meer deelnemers.
- Bij de volgende commissievergadering zullen er jongeren via de organisatie Liberta Care aanwezig zijn. Deze organisatie betreft jongeren bij de democratie. Deze jongeren luisteren tijdens deze commissievergadering ook online mee.
- Daarnaast zijn er drie rondvragen voor de vergadering, waarvan twee reeds zijn
35 gepubliceerd bij de agenda en een derde recent is binnengekomen.
- De antwoorden op technische vragen zijn afgelopen vrijdag toegevoegd aan de algemene agendabijlagen.
- De spreektijd voor de vergadering is vastgesteld op drie uur. De verdeling van deze
40 spreektijd is te vinden in de agendabijlagen.

2 Inspreekhalftuur

De heer **Bartels** zal namens het Bewonerscollectief Plan Oost inspreken over de Regionale Energie Strategie (RES) in relatie tot de planontwikkeling van de A9 bij Plan Oost in Heiloo. Op donderdag
45 18 januari 2024 is een e-mail van Duurzaamheid Heiloo binnengekomen, die betrekking heeft op dit onderwerp. Deze is opgenomen onder agendapunt 8.m. De hele inspreektekst is opgenomen onder de agendastukken.

De heer Bartels spreekt in over de situatie in de wijk Plan Oost in Heiloo, die grenst aan de A9. Hij
50 benadrukt dat geluidsoverlast door het toenemende verkeer op de A9 een langdurig en ernstig probleem is voor de bewoners. Het geluidsniveau, dat vaak tussen de 50 en 70 decibel ligt, verstoort het dag- en nachtritme, wat leidt tot stress en een hoger risico op hart- en vaatziekten.

In het kader van de RES doet de heer Bartels de suggestie om een zonnegeluidscherm langs de
55 A9 te plaatsen, een combinatie van zonnepanelen en een geluidswal over een lengte van meer dan één km. Dit voorstel is gericht aan het Provinciebestuur, met het verzoek om de berm langs de A9 als zoekgebied in de Regionale Energie Strategie (RES) te behouden voor de aanleg van deze constructie.

Hij erkent dat er zorgen kunnen zijn over het landschap en het uitzicht voor automobilisten, maar benadrukt dat gezondheid en welzijn van bewoners zwaarder moeten wegen. Met de
60 vergrijzing van de wijk, waar 31% ouder is dan 65 jaar, is het volgens hem essentieel om geluidsoverlast te verminderen en bij de RES-besluitvorming te betrekken. Het Bewonerscollectief waardeert duurzaamheid en streeft naar verbetering van het woonklimaat in Plan Oost. De heer
65 Bartels sluit af met dank voor de aandacht en dankt bij voorbaat voor bijdragen aan het verbeteren van de leefomgeving.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

70 De heer **Klein** (CU) bedankt de heer Bartels voor zijn inspraak en vraagt om verduidelijking over de huidige status van het zoekgebied in relatie tot de RES-procedure en de positie van de gemeente Heiloo hierin. Hij informeert ook of de heer Bartels contact heeft gehad met Rijkswaterstaat over dit verzoek.

75 De heer **Bartels** legt uit dat vier maanden geleden in Akersloot is meegedeeld dat het zoekgebied mogelijk geschikt zou zijn in het kader van de RES-procedure. De gemeente Heiloo is echter tegen dit idee en heeft een contra-expertise aangevraagd. Dit is bedoeld om tegenargumenten te verzamelen over de validiteit van het eventueel skippen van het zoekgebied. Wat betreft Rijkswaterstaat geeft hij aan dat er in het verleden contact is geweest over de geluidsproblematiek en dat Rijkswaterstaat ook het idee ondersteunt om in het kader van de
80 Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER) iets aan energieopwekking te doen op rijksgronden. De heer **Klein** (CU) vraagt vervolgens wie het voorstel heeft gedaan om het zoekgebied te skippen.

De heer **Bartels** antwoordt dat hij denkt dat dit door het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is voorgesteld, maar hij is hier niet zeker van. Hij merkt op dat het een bermstrook van tien meter
85 breed over een kilometer lengte betreft, gelegen in een reeds geïndustrialiseerde omgeving, waardoor hij twijfelt aan de geldigheid van het argument om het zoekgebied te skippen.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) bedankt de heer Bartels voor zijn inspraak en vraagt naar zijn ervaringen met de organisatie van de inspraakprocedure en of hij daarover tevreden is.

90 De heer **Bartels** geeft aan dat hij tevreden is over hoe de inspraakprocedure op de website van de provinciale overheid is georganiseerd. Echter, hij uit zijn ontevredenheid over hoe de burgerparticipatie in het algemeen is verlopen in de afgelopen jaren.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) dankt voor deze korte impressie.

95 De heer **Teeuwen** (BBB) dankt de heer Bartels voor zijn inspraak tijdens deze commissievergadering en benadrukt het belang van burgerbetrokkenheid bij het provinciale beleid. Hij merkt echter op dat in dit specifieke geval de verantwoordelijkheid niet bij de provincie ligt, maar bij de gemeente Heiloo. Andere potentiële insprekers is inmiddels geadviseerd de gemeente Heiloo te benaderen om een plan te ontwikkelen dat past binnen de
100 provinciale verordeningen en een oplossing biedt voor het probleem. De heer Teeuwen suggereert dat het voor de heer Bartels interessant kan zijn om samen te werken met andere betrokken burgerinitiatieven, aangezien samenwerking krachtiger is. Hij vraagt de heer Bartels om op de hoogte te worden gesteld van de ontwikkelingen.

105 De heer **Hanou** (PvdD) bedankt de heer Bartels voor zijn inspraak. Partij voor de Dieren heeft hier eerder technische vragen over gesteld. De heer Hanou vraagt specifiek naar het zoekgebied voor de voorgestelde zonne-energie opwekkende geluidswerende wal, aangezien het gaat om een berm langs een snelweg. De heer Hanou kan zich moeilijk voorstellen dat deze berm valt onder Bijzonder Provinciaal Landschap.

110 De heer **Bartels** bevestigt dat het zoekgebied de tien meter brede strook van de berm langs de snelweg betreft, zoals eerder aangegeven, over een lengte van één kilometer. Hij voegt toe dat in de westelijke richting van deze bermstrook een natuurgebied ligt. De eigenaar van dit natuurgebied is bereid het uit te breiden. De heer Bartels kan zich niet voorstellen dat er
115 eventuele bezwaren tegen dit plan zouden zijn.

De heer **Kanik** (D66) bedankt de heer Bartels voor zijn inspraak en stelt een vraag over de voorgestelde geluidswal. Hij vraagt of Rijkswaterstaat het betreffende gebied ook heeft aangemerkt als een locatie waar volgens de regelgeving een geluidswal zou moeten worden geplaatst.

De heer **Bartels** antwoordt dat de geluidsbelasting in het betreffende gebied inderdaad zo hoog is dat er maatregelen genomen zouden moeten worden. Hij meldt dat de geluidsbelasting zelfs meer dan zeventig decibel bedraagt. In het verleden was er al een vergevorderd plan om een lager diffractorscherm te plaatsen, wat de geluidsreductie met ongeveer zes decibel zou kunnen verminderen. Echter, dit plan heeft uiteindelijk de eindstreep niet gehaald.

De heer **Kanik** (D66) vraagt waarom dit de eindstreep niet heeft gehaald.

De heer **Bartels** licht toe dat het eerdere plan voor een diffractorscherm niet is doorgezet vanwege financieringsproblemen en enige twijfel over de effectiviteit ervan in termen van geluidsreductie van 6 decibel. Het Bewonerscollectief was destijds niet tevreden met deze uitkomst. Hij benadrukt dat de huidige situatie, waarin een combinatie van energieopwekking en geluidsreductie wordt voorgesteld, een uitstekende kans biedt. Het Bewonerscollectief ziet dit als een gouden gelegenheid om het project nu wel succesvol te realiseren.

De **voorzitter** constateert dat er geen aanvullende vragen zijn en dankt de heer Bartels voor zijn inspraak.

3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen en Strategische Agenda

De **voorzitter** constateert dat er geen mededelingen vanuit de commissie zijn.

De heer **Hanou** (PvdD) meldt dat er nog een onbeantwoorde technische vraag uit de commissie Leefomgeving van 27 november 2023 is.

De **voorzitter** antwoordt dat dit genoteerd is en verwacht dat de vraag beantwoord zal worden. De voorzitter constateert dat er geen opmerkingen zijn op de agenda van deze commissievergadering, het verslag van de commissie Leefomgeving van 27 november 2023, de lijsten moties en toezeggingen en de Strategische Agenda. De stukken zijn ongewijzigd vastgesteld.

4 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)

De **voorzitter** heeft voorafgaand aan de vergadering geen rondvraag voor gedeputeerde Olthof ontvangen.

5 B-agenda Klimaat en Energie

5.a C- naar B-agenderingsverzoek Partij voor de Dieren Forteiland Pampus (van B-agenda Ruimte 20-11-2023)

Doel van agendering: Partij voor de Dieren wil graag met de fracties in gesprek over de volgende twee punten:

- 1. Waarom is dit ontheffingsverzoek niet langs PS gekomen, terwijl het toch ingrijpend is?*
- 2. Waarom is er geen natuurtoets opgesteld?*

De commissieleden is gevraagd met elkaar en met gedeputeerde deze brief te bespreken.

165 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) licht het agenderingsverzoek toe. Het gaat over een
ontheffingsverzoek van de gemeente Gooise Meren voor het plaatsen van twee windturbines op
Forteiland Pampus. Deze ontheffing is al verleend zonder overleg met Provinciale Staten. Ze
benadrukt dat dergelijke kleine maar ingrijpende projecten in een natuurgebied aanzienlijke
170 impact kunnen hebben op dieren en de leefomgeving. Ze merkt op dat er voor de beoordeling
van deze impact een natuurtoets nodig is, die bovendien ontbreekt in de verleende ontheffing.
Dit beperkt de controlerende rol van de PS en maakt bijsturing van de uitvoering onmogelijk.
Volgens afspraken moeten zaken die vallen onder 'klein maar ingrijpend of groots en
meeslepend' aan de Statencommissies worden voorgelegd. De Partij voor de Dieren wil daarom
dat dergelijke ontheffingen worden besproken door PS voordat ze worden afgegeven, vooral als
175 het gaat om ontheffingen in de buurt van kwetsbare natuurgebieden. Mevrouw Van Aesch stelt
daarom als eerste vraag aan de gedeputeerde waarom dit mogelijk ingrijpende
ontheffingsverzoek niet met de PS is besproken.

180 Statenlid **Van der Waart** (GL) vraagt naar de categorisering van het ontheffingsverzoek voor de
windturbines op Forteiland Pampus, zoals mevrouw Van Aesch eerder noemde. Ze wil weten
onder welke twee categorieën – 'klein en ingrijpend' of 'groots en meeslepend' – mevrouw Van
Aesch dit ontheffingsverzoek plaatst.

185 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) antwoordt dat dat afhangt van het perspectief.

Statenlid **Van der Waart** (GL) vraagt naar de mening van Partij voor de Dieren in deze.

190 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) categoriseert het ontheffingsverzoek voor de plaatsing van
windturbines op Forteiland Pampus als 'groots en meeslepend' vanuit het perspectief van de
impact op de natuur. Daarnaast beschouwt ze het als 'klein en ingrijpend' wanneer gekeken
wordt naar het aantal windmolens.

195 Mevrouw Van Aesch vervolgt haar toelichting op het agenderingsverzoek met twee aanvullende
vragen. Ten eerste vraagt ze waarom er geen natuurtoets is opgesteld bij het ontheffingsverzoek
voor de plaatsing van de windturbines op Forteiland Pampus. Dit is belangrijk om de impact op
de natuur te beoordelen. Ten tweede vraagt ze of de gedeputeerde toezegt om in de toekomst
dergelijke ontheffingsverzoeken, die mogelijk een aanzienlijke impact hebben, compleet en tijdig
met de Provinciale Staten te bespreken.

200 De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt of een toelichting op een agenderingsverzoek in mindering
wordt gebracht op de spreektijd.

205 De **voorzitter** antwoordt dat dat het geval. Het is gebruikelijk dat de indiener van een
agenderingsverzoek als eerste het woord krijgt.

Eerste termijn commissie

210 De heer **Kanik** (D66) reageert op het agenderingsverzoek van de Partij voor de Dieren. Hij geeft
aan dat hij aanvankelijk schrok van de titel van het verzoek, omdat hij dacht dat het ging over
grote windmolens in het IJmeer. Echter, na het lezen van het stuk en het realiseren dat het om
twee molens van vijftien meter op het eiland zelf gaat, was zijn bezorgdheid verdwenen. Zijn

geruststelling werd versterkt door het positieve advies van het kwaliteitsteam Hollandse Waterlinie en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

215 De heer Kanik stelt dat de Partij voor de Dieren de verkeerde vraag stelt. Hij vindt dat de focus moet liggen op de vraag waarom Pampus lange tijd met dieselgeneratoren mocht opereren in een natuurgebied, wat volgens hem schadelijker is voor de natuur dan de windmolens. Hij verwijst naar Amerikaans onderzoek dat aantoonde dat windmolenparken geen significant effect hebben op vogelpopulaties, in tegenstelling tot olie- en gaswinningsprojecten. De heer Kanik roept de Partij voor de Dieren op om wetenschappelijke studies te volgen en vraagt zich af of zij dit standpunt
220 ook zullen aanhouden in plaats van zich te verzetten tegen elk windmolenproject in de provincie.

De heer **Van den Berg** (JA21) reageert op de uitspraak van de heer Kanik van D66 over de impact van windturbines op vogelpopulaties. Hij brengt een tegenargument naar voren door te verwijzen naar onderzoek van de Wageningen Universiteit, dat een andere conclusie trekt over het effect
225 van windturbines op vogelpopulaties. De heer Van den Berg vraagt hoe D66 naar deze tegenstrijdige bevindingen kijkt.

De heer **Kanik** (D66) benadrukt dat het door hem aangehaalde Amerikaanse onderzoek nieuw en peer-reviewed is. Dit onderzoek, gebaseerd op vogeltellingen in de Verenigde Staten die
230 traditioneel rond Kerst worden uitgevoerd, toont aan dat er bij windmolenparken geen significante afname van vogelpopulaties is waargenomen. In tegenstelling, bij gas- en oliewinningsprojecten werd een afname van vijftien procent in vogelaantallen vastgesteld. De heer Kanik concludeert dat er een dringende noodzaak is om af te stappen van gas en olie om te zorgen dat vogelpopulaties in Amerika niet verder dalen.

235 De heer **Van den Berg** (JA21) reageert op de uitspraken van de heer Kanik door een kritische vraag te stellen over de impact van windturbines in Nederland. Hij wijst op het verschil in aantallen tussen olieboorplatforms en windturbines, suggererend dat windturbines in grotere aantallen aanwezig zijn. Verder vraagt hij de heer Kanik om zijn gezond verstand en
240 inbeeldingsvermogen te gebruiken om na te denken over de mogelijke impact van windturbines op de vogelpopulaties in Nederland, gezien het feit dat Nederland een vogelrijk land is.

De heer **Kanik** (D66) brengt de huidige geopolitieke context ter sprake, met name de oorlog in Oekraïne, die heeft geleid tot een toename van de import van LNG (vloeibaar aardgas) uit
245 Amerika. Volgens de heer Kanik zou het gezond verstand zijn om zo snel mogelijk over te schakelen van olie en gas naar andere energiebronnen.

Mevrouw **Engels** (CDA) sluit zich aan bij het standpunt van D66. Ze houdt haar bijdrage kort en geeft aan dat volgens het CDA het project van de twee windmolens niet als 'groots en
250 meeslepend' wordt beschouwd. Daarom ondersteunt het CDA volledig het verlenen van de ontheffing voor de twee kleine windmolens.

De heer **Faassen** (50PLUS) brengt enkele inhoudelijke vragen naar voren over het agenderingsverzoek van de Partij voor de Dieren. Hij uit zijn tevredenheid dat dit onderwerp op
255 de agenda staat, wat een discussie mogelijk maakt. Zijn zorgen gaan vooral over de impact van de energieopwekking op het kwetsbare milieu van Pampus en de cultureel-historische waarde ervan. Hij refereert aan het beleidsplan van de exploiterende stichting, dat aangeeft dat het

aantal bezoekers van zestigduizend naar honderdduizend wil groeien, en vraagt of dit wel wenselijk is gezien de mogelijke verdere vercommercialisering en overbelasting van het milieu.

260 De heer Faassen stelt de vraag waarom niet is gekozen voor het stabiliseren van het aantal bezoekers om zo de druk op het milieu te verminderen. Hij uit ook twijfels over de noodzaak van 'horizonvervuilende' windturbines, zelfs als deze relatief klein zijn. Daarnaast vraagt hij of er alternatieven voor windenergie zijn overwogen, vooral omdat het complex vier maanden per jaar gesloten is en de energie dan niet terug geleverd kan worden. Hij suggereert dat er gezocht moet

265 worden naar energieoplossingen die minder impact hebben en waarbij windenergie mogelijk niet nodig is.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit zijn zorgen over windturbines. Hij benoemt dat de productie van windturbines, met name de neodymium magneten in de dynamo's, milieuvervuilend is. Deze

270 productie, die grotendeels in China plaatsvindt, leidt tot aanzienlijke chemische vervuiling. Hij wijst op de globale impact van deze vervuiling, gezien we slechts één planeet hebben. Daarnaast merkt hij op dat er tijdens de levensduur van windturbines milieuvervuiling optreedt door erosie van de turbinebladen, en aan het einde van hun levenscyclus blijven er niet-recyclebare wiken over.

275 Verder wijst de heer Van Tiggelen op de mismatch tussen vraag en aanbod in weersafhankelijke stroomvoorziening, zoals die van windenergie.

Ten slotte reageert hij kritisch op de suggestie om afscheid te nemen van olie, door te

280 benadrukken dat de petrochemische industrie veel meer omvat dan enkel energieproductie en dat het niet realistisch is om volledig van olie af te stappen.

De heer **Karar** (PvdA) erkent dat de heer Van Tiggelen zijn eigen argumenten en standpunten heeft, maar benadrukt dat er een onvermijdelijke energietransitie gaande is waarbij windmolens

285 een rol zullen spelen. Hij stelt de vraag of een project zoals de voorgestelde windmolens niet acceptabeler zou zijn voor de heer Van Tiggelen en zijn achterban, in vergelijking met andere energieprojecten.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit zijn kritiek op de term 'energietransitie', die hij misleidend vindt, omdat het in werkelijkheid om een transitie van de stroomvoorziening gaat, wat volgens hem

290 slechts een deel van de totale energievoorziening omvat. De heer Van Tiggelen stelt dat een volledige transitie naar hernieuwbare energiebronnen fysiek onmogelijk is, en hij verwijst naar uitleg van professor Hans-Werner Sinn en praktijkvoorbeelden uit Californië, New South Wales in Australië, en Duitsland om zijn standpunt te ondersteunen. Hij betreurt het dat sommige mensen

295 dit standpunt niet delen en hoopt dat in de toekomst meer inzicht zal ontstaan in de beperkingen van de energietransitie. Hij merkt op dat sommige 'kwartjes' wellicht nooit zullen vallen, doelend op het feit dat sommige mensen hun mening niet zullen veranderen.

De heer **Klein** (CU) informeert of de heer Van Tiggelen zich heeft verdiept in de specifieke kenmerken van de meest gebruikte vijftien meter hoge windmolen door de website van de

300 fabrikant te raadplegen. Daarnaast vraagt hij of de heer Van Tiggelen bekend is met het materiaal waaruit de wiken van deze windmolens zijn vervaardigd.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) heeft zich niet specifiek in deze fabrikant en windmolens verdiept.

305

De heer **Klein** (CU) vertelt dat de wieken worden gemaakt van hout en dat vrijwel alle onderdelen uit Europa komen. Het betoog van de heer Van Tiggelen is daarmee niet relevant voor deze specifieke windmolens.

310

De heer **Karar** (PvdA) stelt een vervolgvraag aan de heer Van Tiggelen van de PVV. Hij benadrukt het belang van de vraag gezien de PVV nu de grootste partij in Nederland is. De heer Karar is geïnteresseerd in hoe de PVV zijn verantwoordelijkheid zal nemen in de context van de energietransitie die plaatsvindt in Noord-Holland. Hij vraagt of de PVV in staat is om pragmatisch naar dergelijke vraagstukken te kijken en te overwegen wat het beste is voor hun achterban en in

315

lijn met hun idealen. Hij herhaalt zijn vraag of projecten zoals de voorgestelde windmolens niet acceptabeler zouden kunnen zijn voor de PVV en hun achterban, gezien de onvermijdelijkheid van de energietransitie.

320

De heer **Van Tiggelen** (PVV) maakt een duidelijk statement over de houding van zijn partij en achterban ten aanzien van de energietransitie en gerelateerde investeringen. Hij benadrukt dat de PVV tegenstander is van het uitgeven van miljarden euro's aan wat zij zien als niet bestaande problemen en onhaalbare doelen. Hij licht toe dat hij persoonlijk de kosten van dergelijke investeringen doorrekent naar de impact per huishouden, wat hem verdrietig maakt. De heer Van Tiggelen verwijst naar de laatste verkiezingsresultaten, suggererend dat deze zorgen breed

325

gedeeld worden onder de Nederlandse bevolking.

330

De heer **De Wit** (VVD) geeft aan dat zijn fractie geen reden ziet om de kwestie van de windturbines verder uit te diepen dan al door collega's is gedaan. Zijn bijdrage betreft een observatie: hij is bemoedigd door de enigszins flexibele houding van UNESCO ten aanzien van landschappelijke veranderingen binnen UNESCO Werelderfgoedgebieden. Hij moedigt UNESCO aan om deze lijn voort te zetten.

335

De heer **Becker** (BBB) refereert aan het gebruik van dieselaggregaten voor energieopwekking op Forteiland Pampus. Hij benadrukt dat, gezien de grote nadelige impact van deze aggregaten op het kwetsbare milieu, de overstap naar duurzame energieopwekking noodzakelijk is. De plaatsing van twee kleine windturbines, met een masthoogte van vijftien meter en een tiphoogte van tweeëntwintig meter, wordt als essentieel beschouwd om op koude en donkere dagen voldoende elektriciteit te kunnen genereren.

340

De heer Becker vermeldt dat na een zorgvuldige afweging van de belangen ten opzichte van de relevante provinciale belangen, zijn fractie concludeert dat de gevraagde ontheffing voor de plaatsing van deze windturbines op Forteiland Pampus verleend kan worden.

345

De heer **Faassen** (50PLUS) reageert kritisch op de opmerking van de heer Becker over de noodzaak van windturbines voor energieopwekking op koude en donkere dagen. Hij wijst erop dat deze omstandigheden vooral in de winter voorkomen, een periode waarin Forteiland Pampus gesloten is voor een duur van vier maanden. Daarom betwijfelt de heer Faassen de noodzaak van windturbines voor deze specifieke periode.

350

De heer **Becker** (BBB) geeft aan dat hij niet verantwoordelijk is voor het bepalen van de weersomstandigheden. De heer Becker benadrukt dat er in verschillende seizoenen en

weersomstandigheden uiteenlopende energiebehoeften zijn. Hij erkent dat er in de winter mogelijk meer energie nodig is en wijst op de rol van zonnepanelen als aanvulling op zonnige dagen, maar merkt op dat er ook weerstand is tegen het plaatsen van zonnepanelen op het eiland. Hij geeft aan niet helemaal te begrijpen waar de heer Faassen met zijn vraag naartoe wil.

De heer **Faassen** (50PLUS) verduidelijkt zijn eerdere opmerking door te benadrukken dat Forteiland Pampus gedurende de wintermaanden, wanneer er sprake is van koude en donkere dagen, voor een periode van vier maanden gesloten is.

De voorzitter constateert dat deze opmerking ter kennisgeving is aangenomen.

Statenlid **Van der Waart** (GL) spreekt zich uit over het proces van het verlenen van ontheffingen, waarbij ze benadrukt dat dit een bevoegdheid is van Gedeputeerde Staten. Zij is van mening dat er niet aan deze bevoegdheid getornd moet worden. Verder geeft ze aan dat het niet wenselijk is dat elke beslissing die niet in lijn is met de voorkeur van een partij, wordt aangegrepen om discussies opnieuw te starten. Ze merkt op dat in dit geval de Partij voor de Dieren het agendapunt heeft ingebracht, maar dat ook JA21 en de PVV geneigd zijn om dergelijke situaties te gebruiken om hun eigen standpunten naar voren te brengen.

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt of Statenlid Van der Waart bekend is met de werking van Provinciale Staten en haar rol in deze.

Statenlid **Van der Waart** (GL) vraagt de heer Van den Berg haar te vertellen wat zij mist in deze discussie.

De heer **Van den Berg** (JA21) is van mening dat elke fractie die onderwerpen mag agenderen, die binnen hun eigen politieke agenda en verantwoordelijkheden vallen. Hij vraagt aan Statenlid Van der Waart of zij het eens is met deze zienswijze.

Statenlid **Van der Waart** (GL) erkent dat elke partij het recht heeft om onderwerpen te agenderen. Echter, ze geeft aan dat het niet de bedoeling is dat Provinciale Staten elke keer ingaan op elk geagendeerd onderwerp en daarmee mogelijk de bestaande bevoegdheden en regelgeving in twijfel trekken. Ze benadrukt dat de huidige regels gezamenlijk zijn afgesproken. Hoewel ze het recht van de heer Van den Berg om zaken te agenderen bevestigt, uit ze twijfels over de effectiviteit van het besteden van tijd aan bepaalde onderwerpen en suggereert dat de tijd mogelijk beter besteed kan worden aan andere zaken.

Statenlid Van der Waart reageert tot slot op de vraag van de Partij voor de Dieren en licht haar standpunt toe. Ze benadrukt dat GroenLinks voorzichtigheid geboden vindt bij het inpassen van bouwwerken op waardevolle en beschermde locaties zoals Pampus, dat de status van werelderfgoed heeft. Ze erkent dat bij grootse en meeslepende projecten een grondige evaluatie nodig is. Echter, in het huidige geval van de kleine windturbines op Pampus is dit volgens haar niet aan de orde. Ze verwijst naar het positieve advies van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) dat deze visie ondersteunt. Op basis hiervan meent Statenlid Van der Waart dat de discussie over dit onderwerp snel afgesloten kan worden.

400 Mevrouw **Buit** (CU) spreekt zich uit over het ontheffingsverzoek voor de plaatsing van windturbines op Forteiland Pampus. Ze geeft aan dat haar partij akkoord gaat met de uitkomst van dit verzoek en het positief vindt dat er stappen worden ondernomen richting duurzaamheid. Ze benadrukt dat de beslissing over dergelijke zaken een bevoegdheid is van Gedeputeerde Staten en dat het volgens haar goed is dat Provinciale Staten niet betrokken zijn bij dit specifieke besluit, aangezien zij het niet zien als iets kleins, ingrijpends of groots en meeslepend.

405 Mevrouw Buit uit echter haar interesse in de procedure rondom de natuurtoets in deze situatie. Ze vraagt zich af of het gebruikelijk is om een natuurtoets uit te voeren bij dergelijke projecten en, indien dit zo is, waarom deze toets in dit geval dan niet is uitgevoerd. Zij verzoekt om een antwoord op deze vraag.

410 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) geeft aan verbaasd te zijn, net als de Partij voor de Dieren, dat de Provinciale Staten niet zijn geraadpleegd bij het besluit om ontheffing te verlenen voor het plaatsen van windmolens op Pampus. Ze verwijst naar aangenomen moties waarin is uitgesproken dat de Staten betrokken moeten worden bij dergelijke besluitvormingsprocessen. FvD is van mening dat er voldoende reden is voor deze betrokkenheid.

415 Mevrouw Middelkoop licht verder toe dat haar partij tegen de plaatsing van windmolens is, omdat deze een risico kunnen vormen voor een stabiele energievoorziening. Ze benadrukt het probleem van toenemende netcongestie en stelt dat er terughoudendheid moet zijn met betrekking tot de plaatsing van nieuwe windmolens.

420 De heer **Klein** (CU) vraagt verduidelijking over in hoeverre de effecten op het elektriciteitsnet relevant zijn voor een zelfvoorzienend systeem zoals dat van Pampus, waar de energieopwekking niet direct gekoppeld is aan het landelijke elektriciteitsnet.

425 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) reageert door aan te geven dat deze opmerkingen als een algemene kritiek op de plaatsing van windmolens beschouwd kan worden.

430 De heer **Kanik** (D66) vraagt of FvD zich ervan bewust is dat de windmolens specifiek zijn aangevraagd om de energievoorziening op het eiland te stabiliseren, omdat alleen de plaatsing van zonnepanelen niet voldoende is. Gezien deze specifieke context, vraagt de heer Kanik of de algemene kritiek van FvD op windmolens in deze situatie niet overbodig is.

435 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) is van mening dat het niet de windmolens zijn, maar juist een dieselgenerator die stabiele energie levert op Forteiland Pampus.

Mevrouw Middelkoop vervolgt haar betoog met meerdere argumenten tegen de plaatsing van windmolens op Forteiland Pampus.

1. Ze betwijfelt het nut van windmolens in de strijd tegen klimaatverandering. FvD ziet het netto effect van windmolens op de temperatuurreductie als minimaal en dit rechtvaardigt niet de kosten en risico's die ermee gepaard gaan.
2. Mevrouw Middelkoop benadrukt de negatieve visuele impact van windmolens, die ze als horizonvervuiling ziet. Dit zou het leefplezier van de inwoners van Noord-Holland verminderen.

3. Mevrouw Middelkoop wijst op mogelijke gezondheidsrisico's van laagfrequentie trillingen en geluidseffecten van windmolens voor zowel mens als dier. FvD refereert aan wereldwijd onderzoek waarbij gezondheidsproblemen bij dieren in de nabijheid van windmolens worden gerapporteerd, naast de impact op vogelpopulaties door aanvaringen met de wieken.

Mevrouw Middelkoop bekritiseert het besluitvormingsproces rond de ontheffingsverlening, waarbij de Staten niet zijn geraadpleegd. Ze beschouwt dit als een teken van onbehoorlijk bestuur en pleit voor herziening van het besluit.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) spreekt zich uit over het belang van het versnellen van de energietransitie. Ze benadrukt dat het te waarderen is wanneer gemeenten, zelfs buiten het kader van de Regionale Energie Strategie (RES), zoeken naar alternatieve manieren om hun verantwoordelijkheid in deze transitie te nemen. In deze context ziet zij de plaatsing van een kleine windturbine als een goede oplossing.

Verder geeft ze aan dat er effectieve maatregelen bestaan om de impact van dergelijke projecten op de natuur tot een minimum te beperken. Op basis hiervan steunt Volt de beslissing van Gedeputeerde Staten om een ontheffing te verlenen voor het plaatsen van de windturbines.

De heer **Dijksen** (SP) benadrukt dat de SP vindt dat bij dergelijke aanvragen standaard een natuurtoets en een algemeen gezondheidsonderzoek moeten worden uitgevoerd, iets wat in Amsterdam al geformaliseerd is.

De heer Dijksen erkent de noodzaak van snelle stappen in de richting van klimaat- en natuurbehoud, maar waarschuwt dat deze inspanningen niet ten koste mogen gaan van de gezondheid van mens en natuur. De heer Dijksen benadrukt het belang van het vinden van oplossingen die geen deel van het probleem worden.

Daarnaast wijst hij op het feit dat op Pampus windmolens worden geplaatst voor een waterstofinstallatie, met lithium batterijen en een gft-vergassingsinstallatie, om energieneutraal te worden. Hij vraagt zich af of de energietransitie niet juist zou moeten beginnen met het verminderen van het energieverbruik. De SP is van mening dat er veel stappen worden genomen voor een minimaal resultaat, vooral omdat de opgewekte energie niet aan het net wordt geleverd. Hij benadrukt ook dat het fort slechts in de zomer open is, wat de impact van de maatregelen relativeert. Kortom, veel natuurrisico's zonder dat er een natuurtoets is uitgevoerd.

De heer **Van den Berg** (JA21) spreekt zich uit tegen de plaatsing van windmolens op Forteiland Pampus. Hij benadrukt de hoge cultureel-historische waarde van het eiland, dat is opgericht in 1897 als forteiland. JA21 vindt dat zo'n historische locatie niet gebruikt zou moeten worden voor het opwekken van duurzame energie.

Hij stelt vragen over de besluitvorming van GS met betrekking tot de energievoorziening op Pampus. Hij betwist het argument van GS over het in balans brengen van energievraag en -aanbod, wijzend op de bestaande dieselgenerator die stabiele stroom kan leveren. Hij vraagt zich af hoe GS tot deze beslissing is gekomen, gezien de stabiliteit van de huidige energievoorziening en de milieu-impact daarvan.

Verder vraagt de heer Van den Berg naar het werkelijke energieverbruik van Pampus en de urgentie van deze nieuwe energievoorziening. Hij wil ook weten wat de kosten zijn van de geplande opzet.

495

De heer Van den Berg sluit af met de stelling van JA21 dat de windmolens niet geplaatst zouden moeten worden en dat de cultuur-historische waarde van Pampus behouden moet blijven.

De heer **Karar** (PvdA) spreekt zich positief uit over het project voor de plaatsing van windmolens op Forteiland Pampus. Hij erkent dat er veel goede argumenten zijn die het project ondersteunen en benadrukt dat de energietransitie niet vanzelf gaat. Hij waardeert het initiatief van organisaties die zelf stappen zetten in deze transitie.

Verder wijst hij op het feit dat het project geen belasting vormt voor het elektriciteitsnet en dat het de ongunstige dieselgeneratoren zal vervangen. Dit ziet hij als een waarschijnlijk positieve ontwikkeling voor de omgeving en voor het behoud van Natura 2000-gebieden.

505

De heer Karar uit ook zijn belangstelling voor het antwoord op de vraag van de ChristenUnie over het al dan niet gebruikelijk zijn van een natuurtoets bij dergelijke projecten.

510

De heer **Faassen** (50PLUS) vraagt hoe de PvdA staat tegenover een mogelijke verdubbeling van de bezoekersaantallen binnen drie tot vier jaar.

Op de verduidelijkende vraag van de heer **Karar** (PvdA) antwoordt de heer **Faassen** (50PLUS) dat de vraag bezien moet worden uit het energieperspectief. Hij benadrukt dat het project niet alleen draait om de huidige energievoorziening, maar dat er bredere commerciële belangen spelen. Volgens hem is het doel van het project mede gericht op het vergroten van het aantal bezoekers van het eiland. Hij wijst op het streven naar een verdubbeling van het huidige bezoekersaantal, dat nu rond de zestigduizend ligt.

520

De heer **Karar** (PvdA) geeft aan dat hij niet per se tegen een toename van bezoekers is, vooral bij een cultureel centrum als Pampus. Hij ziet het als positief dat meer mensen zich onderdompelen in cultuur, vooral in een tijd waarin culturele instellingen te maken hebben met dalende bezoekersaantallen.

525

Verder merkt de heer Karar op dat de huidige discussie in de Staten niet direct gaat over het bezoekersaantal op Pampus, maar eerder over de afweging van de voorgestelde energievoorziening op het eiland. Hij benadrukt dat het aan Pampus zelf is om te beslissen hoe ze met het bezoekersaantal omgaan.

530

De heer Karar stelt dat de huidige dieselgeneratoren aanzienlijke negatieve effecten op de natuur hebben en dat de plaatsing van twee windmolens deze schadelijke effecten kan verminderen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** reageert met enige verbazing op de uitgebreide discussie in de Staten over de ontheffing voor de plaatsing van windmolens op Forteiland Pampus. Zij merkt op dat er veel verschillende aspecten worden aangehaald die niet direct betrekking hebben op de ontheffing

535

zelf. Hoewel ze erkent dat dit natuurlijk mag, geeft ze aan niet op elke gerelateerde vraag een antwoord te kunnen geven.

540

Ze benadrukt dat de bevoegdheid voor deze ontheffing bij Gedeputeerde Staten ligt en dat de situatie niet valt onder de categorieën 'klein en venijnig' of 'groots en meeslepend', waardoor het niet nodig was deze eerst bij de Staten neer te leggen. Dit standpunt lijkt gedeeld te worden door een meerderheid van de aanwezigen. Gedeputeerde Kocken concludeert dat de Staten correct

545

geïnformeerd zijn binnen het kader van de verleende ontheffing door GS.

Gedeputeerde Kocken verduidelijkt dat er geen natuurtoets nodig was voor het ontheffingsverzoek, omdat dit niet vereist is in de afweging. Echter, zij wijst erop dat er wel een natuurtoets is uitgevoerd als onderdeel van de aanvraag voor een natuurvergunning bij de Omgevingsdienst, die in december 2023 ter inzage is gelegd. Deze natuurtoets is dus wel uitgevoerd, maar staat los van de ontheffing.

550

Gedeputeerde Kocken reageert op de discussie door te benadrukken dat de verduurzaming van Forteiland Pampus, ondanks de beperkende kaders van Unesco, toch mogelijk is gebleken. Ze bedankt naast Unesco ook de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voor hun steun in het netjes inpassen van de verduurzamingsmaatregelen.

555

Wat betreft het toenemende aantal bezoekers op Pampus, geeft ze aan dat dit niet onder de directe bevoegdheid van de provincie valt. Echter, zij deelt de mening van de heer Karar (PvdA) dat het positief is als meer mensen cultureel erfgoed zoals de forten kunnen ervaren. Zij ziet geen probleem in het toegankelijker maken van dergelijke locaties voor een breder publiek.

560

Gedeputeerde Kocken onderstreept vervolgens het belang van een combinatie van verschillende energiebronnen, zoals zonne- en windenergie, aangevuld met een batterij om de continuïteit in de energievoorziening te borgen. Zij beschouwt dit als een uitstekende manier van verduurzaming, die helpt om bijvoorbeeld horecafaciliteiten op het eiland draaiende te houden. Haar algemene standpunt is dat de verduurzaming van Pampus een positieve ontwikkeling is en weinig problemen oplevert.

565

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt de gedeputeerde of zij van mening is dat er voor het verlenen van een ontheffing een goede ruimtelijke ordening nodig is.

570

Gedeputeerde **Kocken** beantwoordt deze vraag met 'ja'.

575

De heer **Van den Berg** (JA21) stelt een vervolgvraag over hoe de cultuurhistorische waarde is meegewogen in de beslissing over het plaatsen van moderne installaties op Forteiland Pampus. Hij benadrukt dat bezoekers naar Pampus komen om de historische waarde van het eiland te ervaren. Het plaatsen van moderne windmolens op dit eiland, ongeacht de voordelen van duurzame energie, kan volgens hem afbreuk doen aan deze historische waarde.

580

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat er een verschil van inzicht is over hoe de forten eruit zouden moeten zien. Volgens haar impliceert de heer Van den Berg dat forten onveranderd moeten blijven omdat ze historisch zijn. Echter, de gedeputeerde is van mening dat forten juist een nieuwe invulling moeten krijgen, wat soms moderne aanpassingen vereist. Dit wordt altijd met

585 respect voor het erfgoed gedaan, in overleg met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en UNESCO-specialisten. Ze benadrukt dat dergelijke aanpassingen forten toegankelijk en beleefbaar maken. Ze ziet de bescheiden houten windmolens op Pampus als een positieve ontwikkeling om de dieselaggregaten te vervangen, wat bijdraagt aan het beleefbaar maken van het erfgoed.

590

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt nogmaals naar de overwegingen en is niet op zoek naar verschillen in standpunten tussen de gedeputeerde en zijn fractie.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat de plaatsing van moderne installaties op Forteiland Pampus zorgvuldig is overwogen en goedgekeurd. Ze benadrukt dat zowel de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed als de eigen UNESCO-specialisten het plan hebben beoordeeld en passend bevonden. Er zijn geen bezwaren geuit vanuit deze autoriteiten. Dit onderstreept dat de beslissing om ontheffing te verlenen voor de installatie van de windmolens op Pampus in overeenstemming is met de vereisten voor cultureel erfgoed en de UNESCO-richtlijnen. Hiermee wil ze aangeven dat de cultuurhistorische waarde van het eiland is meegewogen in de besluitvorming en op basis hiervan ontheffing is verleend.

600

De **voorzitter** constateert dat alle vragen die in de eerste termijn zijn gesteld ook zijn beantwoord.

605

Tweede termijn commissie

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) reageert op de antwoorden van gedeputeerde Kocken. Ze benadrukt dat er in het verleden een motie is ingediend over het IJmeer met het verzoek om voorzichtig om te gaan met projecten zoals die op Forteiland Pampus. Ze geeft aan dat het, gezien de eerdere besprekingen over dergelijke projecten, wellicht passend was geweest om Provinciale Staten te informeren over de beslissing om ontheffing te verlenen voor de plaatsing van windmolens op Pampus.

610

De **voorzitter** merkt op dat de indiener van dit agenderingsverzoek niet alleen hoeft te reageren op de inbreng van de gedeputeerde, maar ook iets mee kan geven aan de commissie.

615

De heer **Karar** (PvdA) reageert op de opmerkingen van mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren en de informatie van gedeputeerde Kocken over de uitgevoerde natuurtoets. Hij erkent de ambitie van mevrouw Van Aesch om zorgvuldig om te gaan met dergelijke projecten, maar wijst erop dat er al een natuurtoets is uitgevoerd. Hij vraagt mevrouw Van Aesch of zij, ondanks deze informatie, nog steeds vasthoudt aan haar oorspronkelijke standpunt waarmee zij het debat begon, of dat de uitgevoerde natuurtoets voor de Partij voor de Dieren een afdoende maatregel is.

620

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) heeft uit de woorden van gedeputeerde Kocken begrepen dat de natuurtoets los stond van de ontheffingsprocedure.

625

De heer **Van Tiggelen** (PVV) bedankt gedeputeerde Kocken en de heer Klein voor de verstrekte informatie en uit zijn waardering dat zijn zorgen over de impact van windturbines enigszins zijn verminderd. Hij verlegt vervolgens de focus naar het thema klimaat, waarbij hij stelt dat de invloed van de mens op het CO₂-gehalte in de atmosfeer zeer beperkt is. Hij onderbouwt zijn

630

standpunt door te verwijzen naar het feit dat ondanks verhoogde CO₂-uitstoot in het stookseizoen op het noordelijk halfrond, waar het merendeel van de wereldbevolking woont, het CO₂-gehalte in de atmosfeer elk jaar afneemt. Volgens de heer Van Tiggelen toont dit aan dat
635 natuurlijke factoren een grotere impact hebben op CO₂-niveaus dan menselijke activiteit. Hij benadrukt dat ondanks wereldwijde klimaatinspanningen en uitgaven van vijfduizend miljard dollar, het CO₂-gehalte in de atmosfeer stabiel blijft, wat volgens hem aantoont dat het huidige klimaatbeleid niet effectief is in het beïnvloeden van atmosferische CO₂-niveaus. Hij benadrukt het belang van metingen boven meningen in het debat over klimaatverandering.

640

De heer **Dijksen** (SP) spreekt zijn dank uit aan de Partij voor de Dieren voor het aan de orde stellen van de kwestie rond de plaatsing van windturbines op Pampus. Hij benadrukt dat zijn partij de verdere ontwikkelingen rond dit onderwerp nauwlettend en kritisch zal blijven volgen.

645

De **voorzitter** constateert dat er geen nieuwe vragen zijn gesteld aan gedeputeerde Kocken. De voorzitter concludeert dat de meningen verdeeld zijn, maar dat een meerderheid zich kan vinden in de acties die reeds door Gedeputeerde Staten zijn ondernomen met betrekking tot dit onderwerp.

650

5.b C- naar B-agenderingsverzoek JA21 Aanwijzing stimuleringsgebieden Zon JA21 heeft in september 2023 bijgaand C- naar B- agenderingsverzoek ingediend voor de stukken bij 5.a.1 en 5.a.2 (oorspronkelijk geagendeerd op de C-agenda van de commissie Ruimte van 11 september 2023). De agendapunten 5.b.1 en 5.b.2 worden gevoegd behandeld.

655

5.b.1 Aanwijzing stimuleringsgebied Zon Hoofdweg te Haarlemmermeer (van C-agenda commissie Ruimte 11-09-2023)

*Het college van B&W van Haarlemmermeer heeft Gedeputeerde Staten verzocht om de procedure te starten voor het aanwijzen van een stimuleringsgebied zonne-energie aan de Hoofdweg ten noorden van Hoofddorp. Na het doorlopen van deze procedure hebben Gedeputeerde Staten
660 besloten om dit stimuleringsgebied aan te wijzen, het als werkingsgebied van artikel 6.4 van bijlage 11 bij de OVNH2022 toe te voegen en het samen met de stukken van de Wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2022 ronde 2023-II in ontwerp ter inzage te leggen.*

665

5.b.2 Aanwijzing stimuleringsgebied Zon Vijfhuizerweg te Hoofddorp (van C-agenda commissie Ruimte 11-09-2023)

*Het college van B&W van Haarlemmermeer heeft Gedeputeerde Staten verzocht om de procedure te starten voor het aanwijzen van een stimuleringsgebied zonne-energie aan de Vijfhuizerweg ten noorden van Hoofddorp. Gedeputeerde Staten hebben kennisgenomen van dit verzoek en
670 besloten om dit stimuleringsgebied als werkingsgebied van artikel 6.4 van bijlage 11 bij de OVNH2022 toe te voegen en het samen met de stukken van de Wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2022 ronde 2023-II in ontwerp ter inzage te leggen.*

675

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde in gesprek gaan over bijgaand agenderingsverzoek van JA21.

De heer **Van den Berg** (JA21) geeft in zijn toelichting op het agenderingsverzoek aan dat volgens JA21 beslissingen over het gebruik van vruchtbare landbouwgrond in de eerste plaats bij de volksvertegenwoordiging moeten liggen. Daarin zijn drie zaken voor JA21 belangrijk.

680 De heer **Kanik** (D66) vraagt met een enigszins ironische toon welke gewassen JA21 in gedachten heeft voor deze specifieke landbouwgrond, gezien de nabijheid van Schiphol en de mogelijke milieueffecten zoals fijnstof en kerosine-uitstoot.

685 De heer **Van den Berg** (JA21) benadrukt dat het belachelijk is om JA21's zorgen over het gebruik van landbouwgrond te reduceren tot een discussie over specifieke gewassen. Hij verduidelijkt dat de betreffende landbouwgrond al in gebruik is, en wijst het idee van de hand dat JA21 van plan zou zijn om daar zelf gewassen te telen. Hij beklemtoont dat het hen gaat om het grotere vraagstuk van wie beslist over de toewijzing van landbouwgronden, en dat dit de kern is van hun agenderingsverzoek.

690 De heer Van den Berg vervolgt zijn betoog. De heer Van den Berg stelt dat besluitvorming over het gebruik van vruchtbare landbouwgrond primair bij de volksvertegenwoordiging moet liggen. Hij noemt de drie belangrijkste aandachtspunten van JA21: het gebruik van landbouwgrond, de bescherming van het landschap en de behoefte aan woningbouw. Hij refereert aan recente
695 ontwikkelingen waarbij ministers De Jonge en Jetten het voornemen hebben geuit om een zonneladder in te voeren, die het gebruik van landbouwgrond voor zonnevelden zou beperken. De heer Van den Berg ziet dit als een positieve ontwikkeling, maar benadrukt dat Provinciale Staten om genoemde redenen actie moet ondernemen.

700 JA21 doet twee voorstellen: ten eerste, het terughalen van bevoegdheden van Gedeputeerde Staten naar Provinciale Staten voor besluitvorming in unieke gevallen, en ten tweede, het uitnodigen van de commissie om hun visie op deze kwestie te delen en met elkaar in gesprek te gaan.

705 *Eerste termijn commissie*

De heer **Dessing** (FvD) is tegen de voorgestelde locaties voor het plaatsen van zonnepanelen, ongeacht de algemene houding ten opzichte van zonnepanelen. Hij benadrukt de risico's van deze specifieke locaties in relatie tot de nabijheid van de Zwanenburgbaan van de luchthaven Schiphol. Hij legt uit dat de locatie van de eerste voorgestelde zonnepanelen direct onder de
710 aanvliegeroute van de Zwanenburgbaan ligt, terwijl de tweede locatie vlak naast de taxibaan en het tactische punt van dezelfde baan ligt. De heer Dessing wijst op de technische consequenties van deze locaties, waarbij de interferentie van de zonnepanelenapparatuur de naderingsapparatuur van vliegtuigen kan beïnvloeden. Dit zou volgens hem een directe impact hebben op de vliegveiligheid, omdat vliegtuigen mogelijk niet meer nauwkeurig kunnen landen
715 met behulp van het instrumentnaderingssysteem.

Mevrouw **Bouhlei-Lascaris** (SP) herinnert zich dat het onderwerp van zonnepanelen en hun invloed op het vliegverkeer afgelopen zomer al besproken is. Tijdens die discussie stelde zij een vraag over de impact van zonnepanelen op het vliegverkeer. Ze werd geïnformeerd dat er
720 speciale zonnepanelen bestaan die geen hinder veroorzaken voor het vliegverkeer. Ze vraagt de heer Dessing of hij zich dit ook kan herinneren.

De heer **Dessing** (FvD) kan zich dit niet herinneren en uit zijn bezorgdheid over de voorgestelde locatie voor zonnepanelen in de nabijheid van Schiphol. Hij benadrukt drie specifieke redenen
725 waarom deze locatie ongeschikt is:

1. Elke omzetting van zonne-energie in elektriciteit zorgt voor een magnetisch veld dat de navigatieapparatuur van vliegtuigen kan beïnvloeden, ongeacht de technologie van de zonnepanelen.
2. Deze storingen kunnen ook de communicatie tussen luchtverkeersleiding en piloten hinderen, wat een negatieve impact heeft op de vliegveiligheid.
3. Tot slot voert hij aan dat de weerkaatsing van zonlicht door de zonnepanelen piloten en verkeersleiders in de toren kan verblinden, wat hun zicht belemmert.

730

De heer Dessing concludeert dat deze vliegtechnische en veiligheidsredenen de locatie ongeschikt maken voor het plaatsen van zonnepanelen en pleit ervoor om deze locatie van de lijst te verwijderen.

735

De heer **Kanik** (D66) toont zich sceptisch over de argumenten van Forum voor Democratie over de ongeschiktheid van de locatie nabij Schiphol voor zonnepanelen. Hij twijfelt aan de geldigheid van de genoemde problemen, zoals interferentie met navigatieapparatuur, communicatiestoringen en reflectie die piloten verblindt. De heer Kanik suggereert dat als deze problemen werkelijk bestonden, de locatie niet zou zijn goedgekeurd voor het plaatsen van zonnepanelen. Hij vraagt zich af waar het verhaal van de heer Dessing vandaan komt en impliceert dat er grondige beoordelingen door deskundige organisaties, zoals TNO, zouden zijn uitgevoerd voordat de locatie werd goedgekeurd.

740

745

De heer **Dessing** (FvD) verwijst naar een onderzoek dat hij heeft gestuurd naar gedeputeerde Kocken, met betrekking tot de plaatsing van zonnepanelen nabij Schiphol. Gedeputeerde Kocken heeft dit onderzoek doorgestuurd naar de gemeente Haarlemmermeer. De heer Dessing verzoekt de gedeputeerde om na te gaan of de locatie voor de zonnepanelen inmiddels is ingetrokken, gezien de genoemde veiligheidsaspecten.

750

De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit kritiek op het idee van het plaatsen van zonnepanelen in grote hoeveelheden over het land. Hij toont zich sceptisch over de gedachte dat het vol zetten van land met zwarte zonnepanelen zou bijdragen aan een temperatuurdaling.

755

De heer **Klein** (CU) vraagt wat er gebeurt met zonlicht dat op de aarde valt in situaties waar er geen zwarte zonnepanelen aanwezig zijn.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) legt uit dat dit afhangt van de ondergrond waarop het zonlicht valt. Als het op een besneeuwd landschap terechtkomt, wordt het zonlicht gereflecteerd. Als de ondergrond daarentegen donker is, zoals bij zwarte zonnepanelen, absorbeert deze meer zonlicht, wat kan leiden tot een verhoging van de temperatuur. De heer Van Tiggelen benadrukt dat er heel veel variabelen zijn, zoals de stand van de aardkorst ten opzichte van de zon, in de vorming van klimaatpatronen. Hij bekritiseert de visie van 'klimaatalarmisten dat er een thermostaatknop op het klimaat zit, genaamd CO₂, die kan worden bediend door menselijk handelen.

760

765

De heer Van Tiggelen vervolgt zijn betoog door zijn standpunt over de plaatsing van zonnepanelen duidelijk te maken. Hij is van mening dat zonnepanelen nergens geplaatst moeten worden, vooral niet in de buurt van Schiphol. Hij legt uit dat dit te maken heeft met het Instrument Landing System (ILS) dat op Schiphol wordt gebruikt voor landingen bij slecht zicht. De heer Van Tiggelen vat zijn standpunt samen met de woorden 'niet doen'.

770

775 De heer **Teeuwen** (BBB) refereert aan een recente excursie op Schiphol. Daar staan veel zonnepanelen op landbouwgrond. Hij erkent dat dit een gevoelig onderwerp is voor de BBB, maar wijst erop dat hierover afspraken zijn gemaakt in de vastgestelde Regionale Energiestrategie (RES) 1.0. Hij herinnert eraan dat later dit jaar RES 2.0 zal worden vastgesteld, waarbij dergelijke zaken opnieuw besproken zullen worden. De heer Teeuwen noemt de zonneladder, die ook in het coalitieakkoord is opgenomen. Hij vraagt de gedeputeerde om in te gaan op de status van deze
780 zonneladder, die landelijk al is goedgekeurd, maar nog geaccepteerd moet worden door Provinciale Staten van Noord-Holland.

De heer **Van den Berg** (JA21) bedankt de heer Teeuwen van BBB voor zijn betoog en vraagt vervolgens of BBB van plan is een initiatief te steunen waarbij bevoegdheden meer naar
785 Provinciale Staten verschuiven of dat de BBB volledig vertrouwt op de uitvoering van de zonneladder door Gedeputeerde Staten, zoals genoemd in het coalitieakkoord.

De heer **Teeuwen** (BBB) noemt de vraag van de heer Van den Berg van JA21 enigszins voorbarig. Hij benadrukt dat BBB ervan uitgaat dat Gedeputeerde Staten de afspraken in RES 1.0 zullen
790 nakomen. Hij kijkt uit naar RES 2.0, die komende zomer wordt verwacht, en hoopt dat de zonneladder daarin effectief gebruikt kan worden.

Mevrouw **Engels** (CDA) vraagt of de BBB het aanvaardbaar vindt dat al die landbouwgrond wordt omgezet in zonnevelden in de eerste RES-ronde, voordat de zonneladder door de Provinciale
795 Staten is aangenomen.

De heer **Teeuwen** (BBB) erkent dat het inzetten van landbouwgrond voor zonnepanelen een gevoelig onderwerp is. Echter, hij benadrukt dat de BBB zich heeft gecommitteerd aan veranderingen die moeten plaatsvinden. Hij geeft aan dat deze veranderingen idealiter volgens de
800 richtlijnen van de zonneladder uitgevoerd dienen te worden.

De heer **Van den Berg** (JA21) spreekt zijn verbazing uit over de reactie van de heer Teeuwen van BBB. Hij begrijpt dat er een coalitieakkoord is, maar benadrukt dat de BBB normaal gesproken sterk gekant is tegen het plaatsen van zonnevelden op landbouwgrond. Hij vraagt zich af hoe dit
805 te rijmen valt met hun huidige standpunt.

De heer **Teeuwen** (BBB) geeft aan dat hij bereid is zijn eerdere standpunten te herhalen, maar vraagt zich af of dit gewenst is.

810 De heer **Van den Berg** (JA21) benadrukt het belang van een krachtigere aanpak in deze kwestie. De minister heeft niet voor niets een voorzet gedaan, maar tot die tijd blijft het mogelijk om zonder tussenkomst van de volksvertegenwoordiging, waar BBB een belangrijke rol in speelt, meer controle te hebben over dergelijke beslissingen. Hij suggereert dat het tijd is voor de BBB om in deze fase van de energietransitie een actievare rol te spelen in de besluitvorming.

815 De heer **Teeuwen** (BBB) benadrukt dat zijn partij de vastgestelde procedures volgt en vertrouwen heeft in het correct hanteren daarvan.

820 De heer **Stulemeijer** (50PLUS) geeft aan dat zijn partij niet van plan is om bevoegdheden van Gedeputeerde Staten naar Provinciale Staten te brengen. Hij benadrukt het vertrouwen van 50PLUS in mevrouw Kocken en vraagt aan de heer Van den Berg van JA21 waarom hij zo weinig vertrouwen in haar heeft.

825 De heer **Van den Berg** (JA21) benadrukt dat zijn partij wel degelijk vertrouwen heeft in gedeputeerde Kocken. Hij licht toe dat het voor JA21 een principiële punt is dat besluiten over het gebruik van landbouwgrond voor zonnevelden bij de volksvertegenwoordiging moeten liggen. Hij stelt dat deze ruimtelijke overwegingen in de breedte door alle partijen, en niet alleen door een kleine meerderheid, besproken moeten worden. Vervolgens vraagt hij aan de heer

830 Stulemeijer van 50PLUS of hij het hiermee eens is.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) antwoordt dat het een kwestie is van afspraken. Hij geeft aan dat naar zijn mening de afspraken goed zijn gemaakt.

835 De heer **Kanik** (D66) noemt het recente ‘windmolendebacle’ en de rol van JA21 bij het agenderen van het onderwerp ‘Aanwijzing stimuleringsgebieden zon’. Hij suggereert dat JA21 mogelijk voorzag dat dit onderwerp tot discussie zou leiden binnen de coalitie, vergelijkbaar met de situatie bij de Noorder IJ-Plas. De heer Kanik uit zijn zorgen over de werkdruk voor de leden van Provinciale Staten als ze meer taken op zich nemen. Hij benadrukt dat de plannen voor zonneweides uiteindelijk altijd ter beoordeling aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

840 De heer Kanik spreekt ook over de specifieke locatie van de geplande zonneweides rond Schiphol. Hij benadrukt dat deze weilanden een bijkomende functie hebben: het verjagen van ganzen die overlast veroorzaken rond het vliegveld. Volgens hem zijn zonneweides niet aantrekkelijk voor ganzen, wat de veiligheid van de luchtvaart verhoogt door een afname van het

845 aantal vogels rondom het vliegveld. Hierdoor worden drie doelen bereikt: het opwekken van duurzame energie, het diervriendelijk verjagen van ganzen, en het verbeteren van de luchtvaartveiligheid.

850 De heer **Van den Berg** (JA21) wijst op een mogelijke tegenstrijdigheid in de argumentatie van de heer Kanik van D66. Hij merkt op dat D66 eerder positief was over het feit dat windturbines geen slachtoffers maken onder vogels, maar nu lijkt hij het juist goed te vinden dat zonnepanelen vogels, zoals ganzen, afschrikken. De heer Van den Berg ziet hierin een inconsistentie: enerzijds wordt het vermijden van schade aan vogels door windturbines als positief gezien, maar anderzijds wordt het afschrikken van vogels door zonnepanelen ook als positief beschouwd. Hij

855 vraagt zich af hoe deze twee standpunten met elkaar te rijmen zijn.

De heer **Kanik** (D66) antwoordt dat er een verschil is tussen vogelslachtoffers door windturbines en het afschrikken van vogels door zonnepanelen. De heer Kanik geeft aan dat hij het standpunt van JA21 in deze niet helemaal begrijpt.

860 De heer **Van den Berg** (JA21) ziet een inconsistentie in de argumentatie van de heer Kanik over het belang van de gezondheid en het welzijn van vogels, waarbij de impact op vogels in verschillende contexten anders wordt beoordeeld, en vraagt of de heer Kanik het eens is met deze observatie.

865

De heer **Kanik** (D66) verduidelijkt dat hij niet beweert dat de impact op vogels er niet toe doet. In plaats daarvan benadrukt hij dat het aanleggen van zonnepanelen juist helpt om de ganzenoverlast rond Schiphol op een diervriendelijke manier te verminderen. De heer Kanik geeft aan dat hij niet begrijpt waar de heer Van den Berg op doelt met zijn kritiek.

870

De heer Kanik vervolgt zijn betoog en benadrukt het drievoudige voordeel van het aanleggen van zonneweides rond Schiphol. Hij stelt dat deze weides niet alleen bijdragen aan de opwekking van duurzame energie, maar ook ganzen op een diervriendelijke manier verjagen en de luchtvaart veiliger maken door het verminderen van het aantal vogels rond het vliegveld. De heer Kanik meent dat dit voordelen zijn waar de meeste partijen aan de rechterkant van het politieke spectrum, met uitzondering van Forum voor Democratie, zich in kunnen vinden. Hij suggereert dat dit niet de plek is om te discussiëren of zonneweides wel of geen goede toevoeging zijn.

875

De heer **Dessing** (FvD) vraagt of D66 het niet met hem eens is dat het plaatsen van zonnevelden rond Schiphol de vliegveiligheid aanzienlijk zou verminderen. Hij verwijst naar zijn eerdere betoog waarin hij de mogelijke negatieve effecten van zonnevelden op de vliegveiligheid, zoals interferentie met luchtvaarnavigatiesystemen en communicatieapparatuur, en de potentie van verblinding van piloten door reflectie, benadrukte.

880

De heer **Kanik** (D66) uit twijfel over de beweringen van Forum voor Democratie aangaande de risico's van het plaatsen van zonnevelden nabij Schiphol voor de vliegveiligheid. Hij geeft aan dat hij eerst een bevestiging wil dat hun beweringen kloppen.

885

De heer **Dessing** (FvD) benadrukt dat zijn standpunten over de plaatsing van zonnevelden nabij Schiphol gebaseerd zijn op wetenschappelijke studies en vliegtechnische onderzoeken, niet op complottheorieën of verzinsels. Hij stelt dat Forum voor Democratie een pragmatische partij is die feiten belangrijk vindt. Hij benadrukt dat, hoewel het politiek mogelijk is om te kiezen voor de plaatsing van zonnevelden, de feiten aangeven dat dit niet gedaan moet worden als de vliegveiligheid in gevaar komt. De heer Dessing vraagt of D66 dat met hem eens is.

890

895

De heer **Kanik** (D66) stelt dat als Forum voor Democratie dit keer geen complottheorieën aanhaalt, dit een unicum is.

De heer **Van den Berg** (JA21) heeft een punt van orde. Hij merkt op dat de huidige discussie over zonnegebieden in en rondom Hoofddorp buiten de orde lijkt te gaan. Hij uit bezwaar over het feit dat D66 veel extra punten in de discussie brengt die niet direct relevant lijken voor het onderwerp. Hoewel hij aangeeft zich niet in de discussie tussen de twee partijen te willen mengen, vindt hij het belangrijk dat de discussie zich focust op het oorspronkelijke agendapunt.

900

De **voorzitter** neemt kennis van de irritatie die bij de heer Van den Berg is ontstaan, maar wijst erop dat er geen concreet ordevoorstel is gedaan.

905

De heer **Van den Berg** (JA21) stelt voor dat de voorzitter de orde op inhoudelijk gebied strakker handhaaft.

910

De **voorzitter** neemt akte van deze opmerking.

915 Statenlid **Van der Waart** (GL) spreekt haar steun uit voor de aanwijzing van het gebied voor stimulering van windenergie in Hoofddorp als onderdeel van de doelstellingen van de Regionale Energie Strategie (RES). Zij benadrukt dat GroenLinks het aanwijzen van dergelijke gebieden voor duurzame energieopwekking ondersteunt en ziet de stap zelfs als potentieel voordelig voor de luchtvaart.

920 Over de vraag van JA21 of de bevoegdheid voor het aanwijzen van deze gebieden bij Gedeputeerde Staten moet blijven, antwoordt ze bevestigend. Statenlid Van der Waart ziet geen reden om van de huidige regels af te wijken. Zij merkt op dat in eerdere discussies, zoals rond de windturbines bij de Noorder IJ-Plas, argumenten werden gebruikt om niet-politieke kwesties politiek van aard te maken. Ze vermoedt dat JA21 elke aanwijzing wil tegenwerken, ondanks hun uitgesproken vertrouwen in de gedeputeerde. GroenLinks staat niet achter het verzoek van JA21
925 en vindt dat deze lijn niet gevolgd moet worden.

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt dit vermoeden feitelijk te onderbouwen.

930 Statenlid **Van der Waart** (GL) geeft aan dat JA21 verschillende argumenten aanvoert, waaronder de referentie naar het landbouwgebied onder Schiphol, wat haar doet twijfelen aan de relevantie en validiteit van hun argumenten. Ze suggereert dat JA21 principieel tegen de energietransitie is en daarvoor passende argumenten zoekt. Statenlid Van der Waart betwijfelt of JA21 de juiste argumenten gebruikt in de discussie en ziet hun standpunten als een poging om de voortgang van de energietransitie tegen te werken.

935 De heer **Van den Berg** (JA21) spreekt zijn hoop uit dat Statenlid Van der Waart van GroenLinks het eens is met zijn constatering dat haar benadering suggestief is. Hij benadrukt dat zijn betoog niet specifiek over Hoofddorp of bepaalde aanwijzingsgebieden ging, maar over het bredere principe van de rol van de volksvertegenwoordiging in de besluitvorming. Hij vraagt of zij het met hem eens is dat dit de kern van zijn betoog was.
940

945 Statenlid **Van der Waart** (GL) heeft dit inderdaad gehoord. Vervolgens benadrukt Statenlid Van der Waart het belang van consistent beleid en het bieden van zekerheid aan gemeentes en initiatiefnemers. Zij is van mening dat reeds genomen besluiten niet steeds ter discussie moeten worden gesteld. Volgens haar is het cruciaal om het vastgestelde beleid, overeengekomen met alle gemeenten en het Rijk, uit te voeren om betrouwbaarheid te handhaven. Dit is volgens haar essentieel om zowel de vergunningverlening als de realisatie van RES-initiatieven te waarborgen en het vertrouwen van gemeentes en inwoners te behouden.

950 De heer **Klein** (CU) vindt het zinvol dat JA21 de kwestie van de bevoegdheidsverdeling tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten aan de orde stelt. Hij geeft aan dat het nuttig is om periodiek te evalueren of de huidige verdeling van bevoegdheden nog steeds wenselijk is. Echter, in dit specifieke geval ziet hij geen reden om de bevoegdheid voor het aanwijzen van stimuleringsgebieden voor zonne-energie rond Schiphol weg te halen bij GS. Hij benadrukt dat
955 de ChristenUnie al langere tijd het plaatsen van zonnepanelen rondom Schiphol steunt als onderdeel van hun energieambities.

De heer Klein uit ook zijn bezorgdheid over de regie in het proces van aanwijzen van stimuleringsgebieden. Hij vraagt zich af of GS of de betrokken gemeenten actief sturing geven

960 aan het proces van het plaatsen van zonnepanelen, of dat dit wordt overgelaten aan de
marktdynamiek. Hij verzoekt GS om hierover een reactie te geven.

Mevrouw **Engels** (CDA) reageert op de vraag van JA21 over de aanwijzing van
stimuleringsgebieden voor zonne-energie door Gedeputeerde Staten. Ze benadrukt dat het CDA
965 er in principe mee instemt dat GS deze beslissingen zelf kan nemen, mits er een grondige
afweging heeft plaatsgevonden. Zij vraagt zich af of de aangewezen locaties rondom Schiphol
daadwerkelijk de meest geschikte zijn.

Mevrouw Engels vraagt of GS de zonneladder, een beleidsinstrument om de inzet van zonne-
970 energie te prioriteren, heeft meegenomen in hun besluitvormingsproces. Ze merkt op dat er
andere locaties denkbaar zijn die mogelijk beter geschikt zijn voor zonnevelden, zoals op daken
of langs de snelweg, in plaats van op waardevolle landbouwgrond. Ze benadrukt ook het belang
van meervoudig ruimtegebruik, zoals voorgesteld in de zonneladder, en vraagt hoe GS van plan
is om de zonnevelden te combineren met andere functies. Daarnaast vraagt mevrouw Engels zich
975 af of er een risico bestaat dat het hele gebied rondom Schiphol in de toekomst vol komt te liggen
met zonnepanelen en of GS dit wenselijk acht.

Ook wijst ze op de aanwezigheid van ondergrondse infrastructuur bij de Hoofdweg. Dit moet in
de toekomst waarschijnlijk ook worden uitgebreid. De vraag is of GS dit hebben meegewogen in
980 hun besluit over de aanwijzing van het gebied voor zonne-energie.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) sluit zich grotendeels aan bij het betoog van mevrouw Engels van
het CDA en benadrukt dat zijn partij het plaatsen van zonnepanelen op vruchtbare
landbouwgrond rond Schiphol niet of minder wenselijk vindt. Hij merkt op dat er al significante
985 stappen zijn gezet met het beleggen van daken met zonnepanelen en dat er op Schiphol zelf nog
voldoende ruimte lijkt te zijn voor verdere installatie van zonnepanelen. Dit zou echter wel
afhankelijk moeten zijn van de vraag of dit geen conflict oplevert met de veiligheidsaspecten die
door Forum voor Democratie zijn aangekaart. De heer Stulemeijer vindt het belangrijk dat
Gedeputeerde Staten deze argumenten serieus nemen en meewegen in hun beslissingen. Hij
990 erkent dat er al besluiten zijn genomen over het gebruik van deze landbouwgrond voor zonne-
energie, maar benadrukt het principiële standpunt van zijn partij tegen het gebruik van goede
landbouwgrond voor dit doel.

Mevrouw **Bouhlef-Lascaris** (SP) brengt nogmaals het initiatiefvoorstel van de 'Zon voor allen'
995 onder de aandacht en geeft aan dat de SP terug zal komen met dit plan. Ze bevestigt dat de SP
het verzoek van JA21 ondersteunt om de bevoegdheid voor het aanwijzen van
stimuleringsgebieden terug te halen naar Provinciale Staten. Dit standpunt is ingegeven door de
gebeurtenissen rond de Noorder IJ-Plas, waar volgens haar aanzienlijke fouten zijn gemaakt die
voorkomen moeten worden.

1000 Verder heeft mevrouw Bouhlef-Lascaris een vraag aan de gedeputeerde over de zoekgebieden
voor zonne-energie rondom Schiphol. Ze wil weten of deze gebieden wel of niet hinderlijk zijn
voor piloten en of er sprake is van reflectieproblemen. Ze refereert daarbij aan eerdere informatie
van gedeputeerde Olthof, die een andere uitleg gaf, en vraagt om opheldering over deze punten.

1005

De heer **De Wit** (VVD) richt zich op de vraag of de situatie in Hoofddorp aanleiding geeft om de besluitvormingsbevoegdheden over stimuleringsgebieden voor zonne-energie van Gedeputeerde Staten naar Provinciale Staten te verplaatsen. Hij benadrukt dat de volksvertegenwoordiging al betrokken is geweest bij de besluitvorming, aangezien de Regionale Energiestrategieën (RES'en), in dit geval voor het gebied Noord-Holland Zuid, zijn vastgesteld. Bovendien zijn er door de gemeente bestemmingsplannen opgesteld voor het gebruik van specifieke gronden. De heer De Wit stelt dat Provinciale Staten niet als een stempelbureau moeten fungeren voor elke omzetting van landbouwgrond door gemeenten of andere initiatiefnemers. Volgens hem moeten Provinciale Staten zich richten op het beoordelen van individuele casussen en bepalen of deze aanleiding geven om het beleid aan te passen. Hij pleit ervoor om in de commissie te discussiëren over de zon- en windladder, aangezien deze de basis vormen voor beleidsmatige afwegingen. De heer De Wit benadrukt dat de VVD geen aanleiding ziet om de besluitvormingsbevoegdheden te wijzigen en roept het college op om proactief te werk te gaan in deze kwestie.

De heer **Karar** (PvdA) spreekt over de complexiteit van het debat door de vermenging van specifieke casussen en beleidskwesties. Hij benadrukt het belang van de zonneladder, die prioriteit geeft aan energieopwekking vanuit daken en minder impactvolle locaties, voordat landbouwgronden in overweging worden genomen. Dit beleid is uitvoerig behandeld tijdens de coalitie-onderhandelingen.

De heer Karar heeft contact opgenomen met lokale fractieleden om eventuele eigenaardigheden in de specifieke casus rondom Hoofddorp te onderzoeken. Volgens hen zijn er geen bijzonderheden, behalve politieke meningsverschillen. Hij benadrukt de rol van Statenleden om documenten van de C-agenda grondig te onderzoeken. De heer Karar waarschuwt tegen het verplaatsen van alle besluitvorming naar Provinciale Staten, wat zou kunnen leiden tot minder aandacht voor andere belangrijke onderwerpen. De heer Karar is van mening dat de huidige werkwijze goed functioneert en dat specifieke casussen besproken kunnen worden indien nodig, maar dat er momenteel geen reden is om dit te doen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** gaat in op de vragen inzake de aanwijzing van specifieke ontheffingen voor stimuleringsgebieden voor zonne-energie rondom Schiphol. Ze benadrukt dat de Omgevingsverordening de bevoegdheid voor dergelijke ontheffingen bij Gedeputeerde Staten (GS) legt en dat deze conform het beleid zijn toegepast. Ze verwees naar de zonneladder, die vanuit het Rijk over de provincies is uitgestort en waaraan provincies gebonden zijn. Deze moet nog worden verwerkt in de provinciale Omgevingsverordening.

Projecten in de zoekgebieden van de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 vloeien voort uit deze beleidskaders. De verantwoordelijkheid voor het invullen van deze zoekgebieden ligt primair bij de gemeenten. Gedeputeerde Kocken verduidelijkt dat de provincie niet verantwoordelijk is voor het afwijzen van ontheffingen op basis van suggesties, zoals de zorgen over vliegveiligheid die door Forum voor Democratie (FvD) werden geuit.

De gemeente Haarlemmermeer heeft onderzoek laten doen naar de veiligheidsrisico's van zonnepanelen voor de luchtvaart, waaronder het effect van glinstering en schittering van zonlicht via de panelen. De conclusie was dat de plaatsing van zonnepaneelvelden op Schiphol geen onacceptabele risico's oplevert, mits bepaalde mitigerende maatregelen uitgevoerd worden. De

gemeente deelt ook altijd informatie met het Integraal Safety Management System (ISMS). Hierin zitten relevante instanties zoals de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), LVNL, het
1055 ministerie, Schiphol en luchtvaartmaatschappijen zoals KLM in. Gedeputeerde Kocken geeft aan dat de zonnepanelen moeten voldoen aan de gestelde eisen, en dat de ILT toezicht houdt op de veiligheid.

In hoeverre het magnetisch veld invloed heeft op de vliegveiligheid, heeft de gedeputeerde geen
1060 antwoord. Ook hiervoor geldt dat het toezicht de verantwoordelijkheid van ILT is.

Over dierenveiligheid geeft de gedeputeerde aan dat er geen aanleiding is om aan te nemen dat dat in het gedrang is.

Tot slot benadrukt de gedeputeerde dat het zonne-carré, een gebied van ongeveer duizend hectare, benut wordt zoals de gemeente Haarlemmermeer dat voor ogen heeft, met het
1065 uitgangspunt van geclusterde en geconcentreerde opwek van duurzame energie.

Mevrouw **Bouhrel-Lascaris** (SP) merkt op dat de heer Dessing van Forum voor Democratie dit nu
1070 weer niet hoort.

Tweede termijn commissie

De heer **Klein** (CU) reageert op de opmerkingen van gedeputeerde Kocken over de zonneladder, die volgens haar over de provincies is uitgestort. De heer Klein vroeg zich af hoe Gedeputeerde
1075 Staten zich tot deze zonneladder verhouden en wat de implicaties zijn voor het zonne-carré bij Schiphol. Hij vraagt of de ontwikkeling van het zonne-carré nog mogelijk is binnen de kaders van de zonneladder, of dat er beperkingen zijn.

De heer Klein wijst ook op de uitzonderingsmogelijkheden binnen de zonneladder, met name de
1080 optie om slimme combinaties te maken op gronden die minder geschikt zijn voor landbouw. De vraag is hoe GS tegen deze uitzonderingsmogelijkheid aankijken en of zij van plan zijn hiervan gebruik te maken.

Mevrouw **Engels** (CDA) vraagt bevestiging over haar begrip van de uitleg van gedeputeerde
1085 Kocken betreffende de zonneladder. Volgens mevrouw Engels begreep zij dat de zonneladder alleen van toepassing zou zijn op de toekomstige Regionale Energiestrategie (RES) 2.0 en niet op de huidige RES-gebieden. Zij spreekt haar twijfels uit over deze interpretatie, aangezien de voorkeursvolgorde voor zonne-energie al in de handreiking RES is opgenomen, wat suggereert dat dit geen nieuwe ontwikkeling is die alleen in de volgende RES-ronde van toepassing zou zijn.

1090 De heer **Van den Berg** (JA21) spreekt zijn dank uit voor de constructieve bijdrage van alle aanwezigen, ondanks dat de uitkomst niet geheel overeenkomt met de wensen van zijn partij. Hij benadrukt het belang van respectvolle en inhoudelijke discussies in de politieke arena en moedigt aan tot het vermijden van suggestieve beoordelingen van elkaars standpunten.

1095

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de zonneladder, die door het Rijk is opgesteld, bepaalde uitzonderingen en voorbeelden bevat voor wanneer zonne-energieprojecten wel kunnen
doorgaan. Momenteel wordt geïnventariseerd wat de impact hiervan is op de huidige Regionale

1100 Energiestrategieën (RES). Ze benadrukt dat projecten uit de RES 1.0 die al vergevorderd zijn en waarbij al veel participatie heeft plaatsgevonden, mogelijk buiten de zonneladder vallen. Echter, projecten in zoekgebieden waar nog niets is gebeurd, moeten wel binnen de richtlijnen van de zonneladder passen.

1105 Gedeputeerde Kocken legt verder uit dat de zonneladder ruimte biedt voor projecten die bijdragen aan het oplossen van netcongestie, dubbel ruimtegebruik, of waarbij de waarde van de landbouwgrond als relatief laag wordt gezien. Deze criteria zullen helpen bepalen welke projecten wel of niet door kunnen gaan. Ze benadrukt dat de zonneladder geen keuze is voor Noord-Holland, maar Rijksregels waar de provincie aan gebonden is. Ze moedigt aan om de zonneladder grondig te bestuderen, gezien de verschillende uitzonderingen en mogelijkheden die het biedt.

De heer **Klein** (CU) vraagt of het huidige beleid behouden blijft en enkel getoetst wordt aan de zonneladder, of dat het beleid ook aangepast zal worden conform de zonneladder.

1115 Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de situatie met de zonneladder ergens tussen het behouden van het huidige beleid en het aanpassen ervan in zit. Ze benadrukt dat de zonneladder omgezet moet worden naar het eigen provinciale beleid en moet worden opgenomen in de Omgevingsverordening van de provincie, zodat toekomstige projecten aan deze ladder getoetst kunnen worden.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

6 Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)

1125 *Rondvraag inzake verkenningen kernreactor in Den Helder, ingediend door de VVD.*
De heer **De Wit** (VVD) licht toe dat zijn partij geïnteresseerd is in het verkennen van mogelijkheden voor het opwekken van kernenergie in Noord-Holland. Op 7 januari 2024 publiceerde NH Nieuws over de verkenningen voor een kernreactor in Den Helder. In het artikel geeft de wethouder van Den Helder aan dat een partij de gemeente benaderd heeft om de opties te verkennen voor de bouw van een zogenaamde Small Modular Reactor (SMR). In het artikel wordt vermeld dat er ook gesprekken met onder andere het Rijk en de provincie over de verkenningen worden gevoerd. In het provinciale coalitieakkoord staat dat de provincie de voor- en nadelen in thorium en SMR's in beeld wil brengen. Daarom heeft de VVD de volgende vragen:

- 1135
1. Klopt het dat de provincie in gesprek is over de verkenning voor een SMR in Den Helder en, zo ja, wat is de inzet van de provincie in deze gesprekken? Zo nee, waarom is de provincie (nog) niet in gesprek?
  - 1140 2. In welke mate kan bovengenoemde ontwikkeling in Den Helder onderdeel zijn van de in het coalitieakkoord genoemde verkenning van de voor- en nadelen van onder andere SMR's? En zijn er voor die provinciale verkenning ook al andere initiatieven in beeld?
  3. Wanneer denkt het college PS te kunnen informeren over de eerste conclusies en vervolgstappen, nadat de eerste fase van de verkenning in Den Helder is afgerond?

Gedeputeerde **Kocken** beantwoordt de vragen van de VVD:

- 1145
- De gedeputeerde geeft aan dat er nog geen overleg heeft plaatsgevonden met de gemeente Den Helder met betrekking tot de verkenning van een Small Modular Reactor

- (SMR) in Den Helder. Er zijn wel ambtelijke gesprekken gaande met Den Helder over het energievraagstuk in het algemeen, en daarbij is het onderwerp SMR wel eens ter sprake gekomen. Er is echter nog geen specifiek overleg over dit onderwerp gepland.
- 1150 • De gemeente Den Helder heeft als doel om in 2040 energieneutraal te zijn en onderzoekt verschillende mogelijkheden, waaronder SMR. Om dit te ondersteunen, heeft de gemeente een openbare informatieavond georganiseerd voor haar commissie, en de verkregen informatie zal worden meegenomen in de te ontwikkelen verkenning. De
- 1155 coalitie zal tijdens deze periode de voor- en nadelen van SMR in kaart brengen en van plan zijn een aanvraag in te dienen bij het Rijk zodra het onderzoeksbudget beschikbaar wordt gesteld. Op dit moment is het nog niet mogelijk om aanspraak te maken op dat budget. Men verwacht dat dit pas kan gebeuren na de presentatie van het programma-
- 1160 aanpak van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), zoals beschreven in de brief van minister Jetten van 20 december 2023 aan de Tweede Kamer. De minister informeert dat EZK een stakeholderonderzoek heeft uitgevoerd, waarbij provincies, gemeenten (waaronder Den Helder), ANWS, kennis- en onderzoeksinstituten, EPZ en het COVRA betrokken waren. Op basis van dit onderzoek zal EZK een programma-aanpak ontwikkelen, die naar verwachting eind van het eerste kwartaal van 2024 gereed zal zijn. Deze aanpak zal details bevatten over hoe het onderzoeksbudget zal worden besteed en
- 1165 hoe er aanspraak op kan worden gemaakt. Momenteel werken tien van de twaalf provincies ambtelijk samen aan een verkenning naar SMR; alleen Drenthe en Groningen zijn niet betrokken bij dit thema. Er wordt gehoopt dat de aanvraag voor het onderzoeksbudget gezamenlijk kan worden ingediend met steun van het EZK-
- 1170 • Wat betreft de vervolgstappen en tijdslijnen kan de gedeputeerde niets meedelen, omdat de provincie nog niet is betrokken in de verkenningsfase van Den Helder.

De **voorzitter** constateert dat de vragen afdoende zijn beantwoord.

1175 *Rondvraag inzake SolaRoad, ingediend door de ChristenUnie.*

De heer **Klein** (CU) refereert aan het bericht dat SolaRoad failliet is. SolaRoad was een bedrijf dat zich bezighield met de integratie van zonnepanelen in fietspaden. In 2014 werd het eerste fietspad met zonnepanelen groots geopend, maar al snel bleken er nog veel gebreken te zijn. De provincie Noord-Holland is een aantal jaren later één van de aandeelhouders van het bedrijf om

1180 verdere ontwikkeling mogelijk te maken. Experts waren kritisch over de meerwaarde en de kosteneffectiviteit. Ondanks de uitvoering van meerdere pilots en de doorvoering van verbeteringen in de techniek is succes uitgebleven.

Naar aanleiding van dit bericht heeft de ChristenUnie een aantal vragen aan de gedeputeerde:

- 1185
1. Wat zijn de financiële consequenties voor Noord-Holland nu SolaRoad failliet is?
  2. Wat zijn de leerpunten die Gedeputeerde Staten mee neemt uit deze situatie?
  3. Welke criteria gaat de provincie hanteren om te investeren in startups naar aanleiding van het faillissement van SolaRoad?

1190 Gedeputeerde **Kocken** begint met een correctie, namelijk dat SolaRoad niet failliet is gegaan, maar dat de beslissing is genomen om de onderneming te beëindigen en de vennootschap te ontbinden. Er is weinig verwachting dat er iets overblijft na de vereffening. De provincie heeft in 2019 geld in SolaRoad gestoken, eerst 400 euro voor nominale aandelen en vervolgens een

1195 agiostorting van 400.000 euro. Dit blijft de enige investering, en het vooruitzicht is dat er vrijwel niets van zal worden terugverdiend. Voor dit bedrag is eerder een voorziening opgenomen.

1200 Wat betreft de leerpunten in deze situatie, geeft Gedeputeerde Kocken aan dat er lessen zijn te trekken. Hoewel het concept van energieopwekking op deze manier niet volledig is losgelaten en nog steeds wordt toegepast, erkent zij dat het een uitdaging is. Mogelijk wordt het concept verder ontwikkeld en heeft het misschien toekomst, tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat het niet gelukt is het project met deze onderneming verder te brengen. De gedeputeerde suggereert dat dergelijke investeringen wellicht niet direct door de provincie moeten worden gedaan, maar wellicht via een innovatiefonds met behulp van subsidies vanuit de provincie.

1205 Vervolgens, wat betreft de criteria die de provincie zal hanteren voor investeringen in startups, verwijst Gedeputeerde Kocken naar de Nota Verbonden Partijen. Zij benadrukt dat de provincie tegenwoordig terughoudend en kritisch is bij het nemen van deelnemingen en dat deze criteria in de genoemde nota te vinden zijn.

1210 De **voorzitter** constateert dat de vragen afdoende zijn beantwoord.

Rondvraag inzake natuurvriendelijk isoleren, ingediend door de ChristenUnie.

1215 De heer **Klein** (CU) brengt tijdens de rondvraag het onderwerp van natuurvriendelijk isoleren ter sprake. Op 21 september 2023 heeft zijn fractie hier al vragen over gesteld, waarop de gedeputeerde toen aangaf dat ze in overleg was en dat ze meer informatie zou verstrekken zodra er meer duidelijkheid was. De heer Klein heeft echter geen update kunnen vinden en besluit daarom dit onderwerp in de rondvraag opnieuw aan te kaarten. Hij vraagt of de gedeputeerde een update kan geven over de voortgang van natuurvriendelijk isoleren in Noord-Holland, met specifieke aandacht voor het isoleren van spouwmuren zonder verstoring van vleermuizen.

1220 Gedeputeerde **Kocken** informeert de aanwezigen dat de samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten is voortgezet, zoals eerder was afgesproken. Ze benadrukt dat de provincie de systematiek van soortenmanagementplannen volgt. Echter, voor de periode waarin een gemeente nog bezig is met het opstellen van een soortenmanagementplan, wordt overwogen om te werken met pre-SMP-ontheffingen. Dit was eerder al besproken en is nu in lijn met de aanpak die wordt geïmplementeerd bij alle provincies en geadviseerd door het ministerie. Deze informatie is terug te vinden in een brief aan de Tweede Kamer, verzonden vlak voor het kerstreces.

1230 Verder meldt Gedeputeerde Kocken dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een specifieke uitkeringssubsidie genaamd SPUK beschikbaar heeft gesteld voor provincies. Het doel hiervan is dat provincies een groot deel van deze subsidie beschikbaar stellen voor gemeenten die aan de slag willen met een soortenmanagementplan. Momenteel wordt de subsidieregeling hiervoor opengesteld. Gemeenten zijn nauw betrokken bij
1235 de uitwerking van dit plan, en er worden informatiebijeenkomsten georganiseerd om hen te ondersteunen. De stand van zaken wordt bijgehouden op de website van het Servicepunt Duurzame Energie, waar geïnteresseerden zich ook kunnen inschrijven voor een nieuwsbrief.

1240 Gedeputeerde Kocken geeft in reactie op de vragen van de ChristenUnie-fractie de volgende antwoorden:

- 1245 1. Is er een variant gekozen om natuurvriendelijk isoleren van spouwmuren mogelijk te maken?
- Ja, er is een variant gekozen. Bij isolatiewerkzaamheden is het volgens de pre-SMP-systematiek noodzakelijk om voorzieningen in de spouwmuur te plaatsen als verblijfplaats voor kleinere soorten. Bovendien wordt er gewerkt aan de certificering van isolatiebedrijven, waarbij samenwerking met andere provincies plaatsvindt om ervoor te zorgen dat bedrijven zo min mogelijk hinder ondervinden van provinciegrenzen.
- 1250 2. Zijn er problemen gesignaleerd en zijn er maatwerkafspraken gemaakt met de gemeenten?
- Ja, er zijn problemen geconstateerd, waaronder een capaciteitstekort bij onderzoeksbureaus die de verplichte ecologische onderzoeken uitvoeren. Om hiermee om te gaan, kan de termijn die gemeenten krijgen om de soortenmanagementplannen op te stellen, worden verlengd. Er wordt intensief samengewerkt met de gemeenten om dergelijke kwesties zo goed mogelijk op te lossen. Hoewel sommige gemeenten al bezig zijn met het opstellen van hun soortenmanagementplannen, kon op korte termijn niet worden vastgesteld hoeveel dat er precies zijn.
- 1260 De heer **Klein** (CU) geeft aan erg tevreden te zijn met het gegeven antwoord. Hij concludeert dat het nu echt weer in beweging kan komen en waardeert het feit dat de pre-SMP-aanpak wordt toegepast in de tussenperiode. Hij bedankt de gedeputeerde voor het snel beantwoorden van de vraag, begrijpend dat er geen exacte cijfers beschikbaar zijn, maar merkt op dat hij daar niet per se interesse in heeft.

1265

De **voorzitter** constateert dat de vragen afdoende zijn beantwoord.

7 Sluiting

- 1270 De heer **Teeuwen** (BBB) stelt voor om een werkbezoek te organiseren aan een groen staalfabriek in Europa. Het doel is om te peilen of er voldoende draagvlak is voor dit idee binnen de Staten. De bedoeling is om een bedrijfsbezoek te brengen aan een groen staalfabriek die verder is in het overstapproces naar groen staal dan Tata Steel IJmuiden. Het werkbezoek zou als doel hebben om meer inzicht te krijgen in de groen staalmarkt, het verloop van het proces en de geleerde lessen. Tevens wil men horen welke invloed regionale overheden en andere belanghebbenden hebben gehad op het vergroeningsproces. De heer Teeuwen vraagt aan zijn collega's of zij akkoord kunnen gaan met het vormen van een werkgroep, die met ondersteuning van de griffie dit idee verder zal uitwerken.

1275

De heer **Kanik** (D66) vraagt naar de locatie van deze fabriek.

De heer **Teeuwen** (BBB) geeft aan dat dit onderdeel van de verdere uitwerking door de werkgroep is.

1280

De voorzitter constateert dat een meerderheid van de commissie dit voorstel ondersteunt. De voorzitter nodigt de commissieleden uit zich bij de griffie aan te melden voor de werkgroep.

Pagina 30

De **voorzitter** dankt de commissieleden voor hun inbreng en sluit de vergadering om 22.14 uur.

1290 *Sluiting om 22.14 uur.*